

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัย โดยวิเคราะห์ข้อมูล และอธิบายผลเรียงลำดับเรื่องดังต่อไปนี้

1. สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน
2. ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน
3. การมีความรู้ของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน
4. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน
5. ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

1.1 สภาพทางสังคมบางประการของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า เพศเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนในจังหวัดสมุทรปราการประมาณสามในสี่ (ร้อยละ 77.50) เป็นเพศชาย และร้อยละ 22.50 เป็นเพศหญิง อายุประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 31.90) มีอายุในช่วง 51 – 60 ปี รองลงมาร้อยละ 29.40 มีอายุในช่วง 41 – 50 ปี ร้อยละ 21.30 มีอายุมากกว่า 60 ปี โดยมีอายุน้อยที่สุด 30 ปี สูงสุด 77 ปี และมีอายุเฉลี่ย 52.22 ปี ระดับการศึกษาเกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91.30) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 5.00 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และร้อยละ 2.50 จบมัธยมศึกษาตอนปลาย สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรประมาณสองในสาม (ร้อยละ 60.60) มีจำนวนสมาชิก 3 – 6 คน รองลงมา ร้อยละ 31.30 มีสมาชิกต่ำกว่า 3 คน และร้อยละ 1.90 มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 9 คน โดยมีสมาชิกต่ำสุด 1 คน สูงสุด 11 คน และมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4.38 คน การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ พบว่าเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) เป็นสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน รองลงมา ร้อยละ 64.40 เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 10.00 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำนา ร้อยละ 26.90 ในช่วง 31 – 40 ปี รองลงมา ร้อยละ 25.00 อยู่ในช่วง 21 – 30 ปี และร้อยละ

20.60 อยู่ในช่วง 10 – 20 ปี โดยมีประสบการณ์ต่ำสุด 3 ปี สูงสุด 60 ปี และมีประสบการณ์เฉลี่ย 36.80 ปี (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมบางประการของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

N = 160						
ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
1. เพศ						
ชาย	124	77.50				
หญิง	36	22.50				
2. อายุ (ปี)			30	77	52.22	10.18
≤ 30	1	0.60				
31 – 40	27	16.90				
41 – 50	47	29.40				
51 – 60	51	31.90				
> 60	34	21.20				
3. ระดับการศึกษา						
ประถมศึกษา	146	91.30				
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	5.00				
มัธยมศึกษาตอนปลาย	4	2.50				
ปวศ. หรืออนุปริญญา	2	1.20				
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)			1	11	4.38	1.75
< 3	50	31.30				
3 – 6	97	60.60				
6 – 9	10	6.20				
> 9	3	1.90				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N = 160						
ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
5. การเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ						
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน	160	100.00				
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	103	64.40				
การเกษตร						
กลุ่มเกษตรกร	16	10.00				
สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ	6	3.80				
สหกรณ์การเกษตร	4	2.50				
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	2	1.30				
6. ประสบการณ์ในการทำนา (ปี)			3	60	36.80	24.28
≤ 10	26	16.20				
11 – 20	33	20.60				
21 – 30	40	25.00				
31 – 40	43	26.90				
41 – 50	15	9.40				
> 50	3	1.90				

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

พบว่าเกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 85.60) ทำนาโดยการเช่า มีส่วนน้อย (ร้อยละ 14.40) มีพื้นที่นาของตนเอง เกษตรกรประมาณสองในสาม (ร้อยละ 68.10) มีพื้นที่นาคต่ำกว่า 30 ไร่ รองลงมาร้อยละ 25.00 มีพื้นที่นาอยู่ในช่วง 31 -60 ไร่ และร้อยละ 6.90 มีพื้นที่นามากกว่า 60 ไร่ โดยมีพื้นที่นาคต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 96 ไร่ และเฉลี่ย 28.61 ไร่ มีเกษตรกรเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 6.25) มีพื้นที่นาของตนเองอยู่ในช่วง 9 – 18 ไร่ รองลงมาร้อยละ 4.40 มีพื้นที่นาคต่ำกว่า 9 ไร่ และร้อยละ 3.75 มีพื้นที่นามากกว่า 18 ไร่ โดยมีพื้นที่นาคต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 70 ไร่ เฉลี่ย 2.16 ไร่

ส่วนเกษตรกรทำนาโดยการเช่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.25) เช่านาค่ากว่า 30 ไร่ รองลงมาร้อยละ 16.25 เช่านาอยู่ในช่วง 31 – 60 ไร่ และร้อยละ 3.20 เช่านามากกว่า 60 ไร่ โดยมีพื้นที่นาค่าสุด 3 ไร่ สูงสุด 96 ไร่ และเฉลี่ย 25.80 ไร่ (ตารางที่ 4.2)

แรงงานในครัวเรือนภาคการเกษตร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.00) มีแรงงานต่ำกว่า 3 คน รองลงมา (ร้อยละ 14.40) มีแรงงานอยู่ในช่วง 3 – 6 คน และร้อยละ 0.60 มีแรงงานมากกว่า 6 คน โดยมีแรงงานต่ำสุด 1 คน สูงสุด 9 คน และมีแรงงานเฉลี่ย 2.32 คน ส่วนแรงงานนอกภาคการเกษตร (ร้อยละ 85.60) มีแรงงานต่ำกว่า 2 คน รองลงมา (ร้อยละ 12.50) มีแรงงานอยู่ในช่วง 2 – 4 คน และร้อยละ 1.90 มีแรงงานมากกว่า 4 คน โดยมีแรงงานต่ำสุด 1 คน สูงสุด 6 คน และแรงงานเฉลี่ย 0.94 คน (ตารางที่ 4.2)

สำหรับการกู้เงินมาทำนา พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.50) กู้มาทำนา ที่เหลือ (ร้อยละ 12.50) ไม่ได้กู้ แหล่งเงินกู้ของเกษตรกร เกษตรกรประมาณสองในสาม (ร้อยละ 61.25) กู้จากศูนย์ข้าวชุมชน รองลงมาร้อยละ 20.00 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 5.00 กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 0.70 กู้จากเพื่อนบ้าน และร้อยละ 0.70 กู้จากสหกรณ์การเกษตร (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

N = 160						
ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
1. ประเภทพื้นที่นา						
โดยการเช่า	137	85.60				
ของตนเอง	23	14.40				
2. พื้นที่นาทั้งหมด (ไร่)			2	96	28.61	21.44
≤ 30	109	68.10				
31 – 60	40	25.00				
> 60	11	6.90				
3. สภาพพื้นที่นา						
3.1 ของตนเอง (ไร่)			2	70	2.16	7.47
≤ 9	7	4.40				
9 – 18	10	6.25				
> 18	6	3.75				

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N = 160

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
3.2 โดยการเช่า (ไร่)			3	96	25.80	17.75
≤ 30	106	66.25				
31 – 60	26	16.25				
> 60	5	3.20				
4. จำนวนแรงงานในครัวเรือน						
4.1 จำนวนแรงงาน			1	9	2.32	1.19
ภาคการเกษตร (คน)						
< 3	136	85.00				
3 – 6	23	14.40				
> 6	1	0.60				
4.2 จำนวนแรงงานนอก			1	6	0.94	1.21
ภาคการเกษตร (คน)						
< 2	137	85.60				
2 – 4	20	12.50				
> 4	3	1.90				
5. การกู้เงินมาทำนา						
กู้	140	87.50				
ไม่ได้กู้	20	12.50				
6. แหล่งเงินกู้						
ศูนย์ข้าวชุมชน	98	61.25				
กองทุนหมู่บ้าน	32	20.00				
ธนาคารเพื่อการเกษตร	8	5.00				
และสหกรณ์การเกษตร						
เพื่อนบ้าน	1	0.70				

1.3 รายได้และรายจ่ายครัวเรือนของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพันธุ์ข้าวชุมชนในปี 2549

รายได้จากการเกษตรพบว่าเกษตรกรประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 39.40) มีรายได้ในช่วง 100,001 - 200,000 บาท รองลงมาร้อยละ 30.60 มีรายได้น้อยกว่า 100,000 บาท และร้อยละ 13.10 มีรายได้ในช่วง 200,001-300,000 บาท โดยมีรายได้ต่ำสุด 11,000 บาท สูงสุด 720,000 บาท เฉลี่ย 190,758.75 บาทต่อปี ส่วนรายได้นอกภาคเกษตรพบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 87.50) มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท รองลงมา มีส่วนน้อย (ร้อยละ 5.00) มีรายได้นอกภาคเกษตรอยู่ในช่วง 100,001-200,000 บาท และ 200,001 - 300,000 บาท โดยมีรายได้ต่ำสุด 1,500 บาท สูงสุด 450,000 บาท และเฉลี่ย 124,300.75 บาท เมื่อพิจารณารายได้รวมทั้งหมดของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 40.00) มีรายได้รวมอยู่ในช่วง 100,001 - 200,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 26.90 มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท โดยมีรายได้รวมต่ำสุด 110,000 บาท สูงสุด 550,000 บาท และรายได้เฉลี่ย 231,340.12 บาท (ตารางที่ 4.3)

รายจ่ายภาคการเกษตร พบว่าน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 47.50) มีรายจ่ายน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 26.30 มีรายจ่ายในช่วง 30,001-60,000 บาท และร้อยละ 11.30 มีรายจ่ายอยู่ในช่วง 60,001-90,000 บาท โดยมีรายจ่ายภาคการเกษตรต่ำสุด 3,500 บาท สูงสุด 187,000 บาท และเฉลี่ย 48,290.12 บาทต่อปี ในขณะที่เดียวกัน เกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 45.00) มีรายจ่ายด้านบริโภคในครัวเรือนอยู่ในช่วง 30,001-60,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 21.90 มีรายจ่ายต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30,000 บาท และร้อยละ 20.60 มีรายจ่ายในช่วง 60,001-90,000 บาท โดยมีรายจ่ายต่ำสุด 4,000 บาท สูงสุด 231,500 บาท และเฉลี่ย 55,258.12 บาท ส่วนรายจ่ายรวมทั้งหมดพบว่าเกษตรกรประมาณสองในสาม (ร้อยละ 63.10) มีรายจ่ายต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 19.40 มีรายจ่ายอยู่ในช่วง 30,001-60,000 บาท และร้อยละ 15.60 มีรายจ่ายอยู่ในช่วง 60,001-90,000 บาท โดยมีรายจ่ายรวมต่ำสุด 5,700 บาท สูงสุด 124,500 บาท และรายจ่ายเฉลี่ย 57,423.14 บาท (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 รายได้และรายจ่ายครัวเรือนของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนในปี 2549

N = 160

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด (บาท)	สูงสุด (บาท)	เฉลี่ย (บาท)	S.D.
1. รายได้ภาคการเกษตร						
(บาท/ปี)			11,000	720,000	190,758.75	140,527.71
≤ 100,000	49	30.60				
100,001 - 200,000	63	39.40				
200,001 - 300,000	21	13.10				
300,001 - 400,000	15	9.40				
400,000 - 500,000	5	3.10				
> 500,000	7	4.40				
2. รายได้นอกภาคการเกษตร						
(บาท/ปี)			1,500	450,000	124,300.75	26,409.39
≤ 100,000	140	87.50				
100,001 - 200,000	8	5.00				
200,001 - 300,000	8	5.00				
300,001 - 400,000	3	1.90				
> 400,000	1	0.60				
3. รายได้รวมทั้งหมด (บาท/ปี)						
			110,000	550,000	231,340.12	421,221.33
≤ 100,000	43	26.90				
100,001 - 200,000	64	40.00				
200,001 - 300,000	22	13.80				
300,001 - 400,000	16	10.00				
400,000 - 500,000	8	5.00				
> 500,000	7	4.00				
4. รายจ่ายภาคการเกษตร (บาท/ปี)						
			3,500	187,000	48,290.12	41,516.47
≤ 30,000	76	47.50				
30,001 - 60,000	42	26.30				
60,001 - 90,000	18	11.30				
90,001 - 120,000	12	7.50				
> 120,000	12	7.50				

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N = 160

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด (บาท)	สูงสุด (บาท)	เฉลี่ย (บาท)	S.D.
5. รายจ่ายด้านบริโภค						
ครัวเรือน (บาท)			4,000	231,500	55,258.12	34,335.13
≤ 30,000	35	21.90				
30,001 – 60,000	72	45.00				
60,001 – 90,000	33	20.60				
90,001 – 120,000	14	8.80				
> 120,000	6	3.80				
6. รายจ่ายรวมทั้งหมด (บาท)						
			5,700	124,500	57,423.14	118,835.36
≤ 30,000	101	63.10				
30,001 – 60,000	31	19.40				
60,001 – 90,000	25	15.60				
90,001 – 120,000	1	0.60				
> 120,000	2	1.30				

2. ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

2.1 แหล่งที่เกษตรกรได้รับความรู้

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) ได้รับข้อมูลจากสื่อบุคคล รองลงมาเกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 83.10) ได้รับข้อมูลจากสื่อกลุ่ม และร้อยละ 28.10 ได้รับข้อมูลจากสื่อมวลชน เมื่อพิจารณาประเภทสื่อบุคคลพบว่า ร้อยละ 81.90 ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่รัฐรวมกับเพื่อนบ้าน รองลงมาร้อยละ 14.40 ได้รับจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเดียว สื่อกิจกรรมพบว่าเกษตรกรประมาณสองในสาม (ร้อยละ 61.90) ได้รับจากการฝึกอบรม รองลงมา ร้อยละ 10.60 ได้รับจากการศึกษาดูงานและการฝึกอบรม รวมกัน สำหรับสื่อประเภทมวลชนพบว่า เกษตรกรร้อยละ 19.40 ได้รับจากวิทยุโทรทัศน์ รองลงมาร้อยละ 5.60 ได้รับจากวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์รวมกัน และร้อยละ 3.10 ได้รับจากหอกระจายข่าว (ตารางที่ 4.4)

2.2 การติดต่อสื่อสารของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมของเกษตรกรมีการติดต่อสื่อสารเป็นครั้งคราว ($\bar{X} = 2.10$) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นของแหล่งที่เกษตรกรติดต่อพบว่า มีการติดต่อกับเกษตรตำบลสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 2.81$) ติดต่อกับนักวิชาการเป็นครั้งคราว ($\bar{X} = 2.29$) ติดต่อกับเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จเป็นครั้งคราว ($\bar{X} = 1.80$) และติดต่อกับผู้นำท้องถิ่นนาน ๆ ครั้ง ($\bar{X} = 1.53$) ตามลำดับ (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.4 แหล่งข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรได้รับ

N = 160

ประเด็นแหล่งข้อมูล	จำนวนผู้ที่ได้รับ (ราย)	ร้อยละ
สื่อบุคคล	160	100.00
เจ้าหน้าที่และเพื่อนบ้าน	131	81.90
เจ้าหน้าที่รัฐ	23	14.40
เพื่อนบ้าน	4	2.50
อื่นๆ (บริษัท/ห้างร้าน)	2	1.20
สื่อกลุ่มกิจกรรม	133	83.10
การฝึกอบรม	99	61.90
ศึกษาดูงาน	17	10.60
การฝึกอบรมและศึกษาดูงาน	17	10.60
สื่อมวลชน	45	28.10
วิทยุโทรทัศน์	31	19.40
วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์	9	5.60
หอกระจายข่าว	5	3.10

ตารางที่ 4.5 การติดต่อสื่อสารของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

N = 160

แหล่งที่ติดต่อ	ระดับการติดต่อสื่อสาร					ความหมาย
	1	2	3	$\bar{X}$	S.D.	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การติดต่อสื่อสารของเกษตรกร				2.10	1.06	เป็นครั้งคราว
เกษตรกรตำบล	2 (1.30)	26 (16.30)	132 (82.50)	2.81	0.42	สม่ำเสมอ
นักวิชาการเกษตร	24 (15.00)	65 (40.60)	71 (44.40)	2.29	2.53	เป็นครั้งคราว
ผู้นำท้องถิ่น	87 (54.00)	60 (37.50)	13 (8.10)	1.53	0.64	นาน ๆ ครั้ง
เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ	52 (32.50)	87 (54.40)	21 (13.10)	1.80	0.65	เป็นครั้งคราว

2.3 การได้รับสนับสนุนจากโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

2.3.1 การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) ได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี รองลงมาเกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 90.60) ได้รับการสนับสนุนปุ๋ยเคมี ร้อยละ 87.50 ได้รับการสนับสนุนตาข่ายไนล่อน และร้อยละ 25.00 ได้รับการสนับสนุนปุ๋ยพืชสด (ตารางที่ 4.6)

2.3.2 การสนับสนุนการดำเนินโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

จากการศึกษา พบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.40) ได้รับการสนับสนุนด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี รองลงมาเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.90) ได้รับการสนับสนุนด้านการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน ร้อยละ 94.40 ได้รับการสนับสนุนด้านการรวมกลุ่ม ร้อยละ 91.30 ได้รับการสนับสนุนด้านอุปกรณ์การถ่ายทอดเทคโนโลยี และส่วนน้อย (ร้อยละ 8.10) ที่ได้รับการสนับสนุนค่าปรับพื้นที่บริเวณศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 การสนับสนุนจากโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

N = 160		
ประเด็นการสนับสนุน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี	160	100.00
ปุ๋ยเคมี	145	90.60
ดาข่ายในล่อน	140	87.50
ปุ๋ยพืชสด	40	25.00
การสนับสนุนการดำเนินโครงการ		
การถ่ายทอดเทคโนโลยี	159	99.40
จัดตั้งกองทุนหมุนเวียน	155	96.90
การรวมกลุ่ม	151	94.40
ค่าอุปกรณ์การถ่ายทอดเทคโนโลยี	146	91.30
ค่าปรับพื้นที่บริเวณศูนย์	13	8.10

3. ความรู้ของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวหอมชน

3.1 ความรู้ด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความรู้จากการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวหอมชน เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นของความรู้ด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์ พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.80) มีความรู้เรื่องเมล็ดพันธุ์ข้าวที่จะใช้ทำแปลงขยายพันธุ์ ควรมีพันธุ์อื่นปนได้ไม่เกินร้อยละ 0.20 เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.10) มีความรู้เรื่องระดับน้ำในแปลงนาที่เหมาะสม คือประมาณ 5 – 15 เซนติเมตร เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 94.40) รู้ว่าเมล็ดพันธุ์ข้าวที่จะใช้ขยายพันธุ์ต้องมีความงอกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 เปอร์เซนต์ เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.00) รู้ว่าการปลูกข้าวโดยวิธีหว่าน ต้องใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวในอัตรา 15 – 20 กิโลกรัมต่อไร่ แต่มีเกษตรกรไม่ถึงครึ่ง (ร้อยละ 48.10) รู้วิธีการปลูกข้าวโดยวิธีปักดำ ต้องใช้เมล็ดพันธุ์ตกกล้าอัตรา 5 - 7 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 4.7)

3.2 ความรู้ด้านการเตรียมดิน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านการเตรียมดิน เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นแล้ว พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.10) รู้วิธีการไถตะเล้งไถน้ำเข้าหมักดิน และรู้วิธีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยหมัก เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 86.30) รู้วิธีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยชีวภาพ และเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.90) รู้วิธีการไถตะเล้งตากดิน ทิ้งไว้ (ตารางที่ 4.7)

3.3 ความรู้ด้านการใส่ปุ๋ย

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านการใส่ปุ๋ย เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นแล้ว พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.30) รู้วิธีการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 ซึ่งเป็นปุ๋ยเคมีสูตรสำหรับดินเหนียว เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 94.40) รู้วิธีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเป็นการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 93.80) รู้วิธีการใช้ปุ๋ยแต่งหน้า โดยควรใส่ในระยะต้นข้าวสร้างรวงหรือประมาณ 30 วัน ก่อนข้าวออกดอก และมีเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.10) รู้วิธีการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-8 ซึ่งเป็นปุ๋ยเคมีสูตรสำหรับดินทราย (ตารางที่ 4.7)

3.4 ความรู้ด้านการป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านการป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นของความรู้ พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 95.60) รู้จักโรคแมลงศัตรูที่สำคัญ ได้แก่ โรคไหม้ โรคขอบใบแห้ง เพี้ยกระโดดสีน้ำตาล เป็นต้น

เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 89.40) รู้จักวิธีป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชโดยการใช้พันธุ์ต้านทาน ประกอบกับมีการใช้สารสกัดจากธรรมชาติในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และเกษตรกรสองในสาม (ร้อยละ 63.80) รู้ว่าเมื่อพบโรคแมลงศัตรูพืชระบาดแล้วต้องสำรวจวิเคราะห์ ประเมินศัตรูธรรมชาติว่าสามารถควบคุมศัตรูพืชได้หรือไม่ ถ้าประเมินแล้วศัตรูธรรมชาติไม่สามารถควบคุมศัตรูพืชได้ จึงจะตัดสินใจใช้สารเคมีป้องกันกำจัด (ตารางที่ 4.7)

3.5 ความรู้ด้านการเก็บเกี่ยว

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านการเก็บเกี่ยว เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นของความรู้ด้านการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.10) มีความรู้เรื่องวิธีการตากเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีความชื้นเหลือ 14 เปอร์เซ็นต์ เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 93.80) รู้ว่าก่อนการเก็บเกี่ยวข้าวประมาณ 7 – 10 วัน ควรระบายน้ำออกจากแปลงนาให้หมด เพื่อให้ข้าวสุกแก่สม่ำเสมอ เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91.90) รู้วิธีการเก็บเกี่ยวข้าวในระยะพลับพลึง ซึ่งเป็นระยะที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยว แต่มีเกษตรกรประมาณสองในสาม (ร้อยละ 59.40) รู้วิธีการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ข้าวเปลือกคุณภาพดี ควรบรรจุในกระสอบป่าน โดยวางเรียงซ้อนกัน (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ความรู้ของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมและผลิตข้าวชุมชน

ประเด็นความรู้	มีความรู้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ความรู้ด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์		
เมล็ดพันธุ์ปน	158	98.80
ระดับน้ำในแปลงนาที่เหมาะสม	157	98.10
ความงอกของเมล็ดพันธุ์	151	94.40
การปลูกโดยวิธีหว่าน	112	70.00
การปลูกโดยวิธีปักดำ	77	48.10
ความรู้ด้านการเตรียมดิน		
ไถดะแล้วไถน้ำเข้าหมักดิน	157	98.10
ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก	157	98.10
ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ	138	86.30
ไถดะแล้วตากดินทิ้งไว้	115	71.90

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็นความรู้	มีความรู้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ความรู้ด้านการใส่ปุ๋ย		
ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 สำหรับดินเหนียว	154	96.30
ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนและรักษาความอุดมสมบูรณ์ดิน	151	94.40
ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าในระยะข้าวสร้างรวงหรือก่อนออกดอก 30 วัน	150	93.80
ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-8 สำหรับดินทราย	125	78.10
ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช		
รู้จักโรคแมลงศัตรูพืชที่สำคัญ	153	95.60
รู้จักวิธีป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช	143	89.40
ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเมื่อพบโรคแมลงศัตรูพืชระบาด	102	63.80
ความรู้ด้านการเก็บเกี่ยว		
ตากเมล็ดพันธุ์ให้เหลือความชื้น 14 เปอร์เซ็นต์	157	98.10
ระบายน้ำออกจากแปลงนาก่อนเก็บเกี่ยวข้าว 7-10 วัน	150	93.80
เก็บเกี่ยวข้าวระยะเหมาะสมหรือระยะพลับพลึง	147	91.90
เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ในกระสอบป่าน	95	59.40

4. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

4.1 การมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมของโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

โดยภาพรวมเกษตรกรมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อย พบว่าเกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนเกษตรกรค่อนข้างมาก สำหรับประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมุนเวียนร่วมกัน การกำหนดกติกา สิทธิและหน้าที่ของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่เหมาะสมถูกต้องสู่เกษตรกรข้างเคียง การชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนบ้านเข้าใจวัตถุประสงค์ของการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี การร่วมจัดทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี 200 ไร่ โดยใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมถูกต้อง และมีส่วนร่วมทำให้เกษตรกรข้างเคียงได้รับ

เมล็ดพันธุ์ดีจากศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน เพื่อใช้ในการปรับปรุงพันธุ์เดิมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29 \ 3.15 \ 3.13 \ 2.86 \ 2.86$ และ 2.81 ตามลำดับ) (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

N = 160

ประเด็นการมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน						3.11	0.98	ปานกลาง
1. การถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรข้างเคียง	- (-)	24 (15.50)	104 (65.00)	18 (11.30)	14 (8.80)	3.13	0.77	ปานกลาง
2. การชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนบ้านเข้าใจวัตถุประสงค์การผลิตเมล็ดพันธุ์ดี	6 (3.80)	41 (25.60)	92 (57.50)	10 (6.30)	11 (6.90)	2.86	0.86	ปานกลาง
3. การจัดทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ถูกต้อง	15 (9.40)	33 (20.60)	85 (53.10)	12 (7.50)	15 (9.40)	2.86	1.01	ปานกลาง
4. การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมุนเวียน	4 (2.50)	39 (24.40)	62 (38.80)	16 (10.00)	39 (24.40)	3.29	1.16	ปานกลาง
5. ร่วมกิจกรรมตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร	1 (0.60)	10 (6.30)	30 (18.80)	54 (33.80)	65 (40.60)	3.70	0.95	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

N = 160								
ประเด็นการมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
6. เกษตรกรข้างเคียงได้รับ เมล็ดพันธุ์ดีจาก ศูนย์ส่งเสริมและผลิต พันธุ์ข้าวชุมชน	7 (4.40)	57 (35.60)	67 (41.90)	16 (10.00)	13 (8.10)	2.81	0.96	ปานกลาง
7. การกำหนดกติกา สิทธิ และหน้าที่ของเกษตรกร ในการเข้าร่วมโครงการ ศูนย์ส่งเสริมและผลิต พันธุ์ข้าวชุมชน	6 (3.80)	50 (31.30)	50 (31.30)	21 (13.10)	33 (20.60)	3.15	1.18	ปานกลาง

4.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.84$) โดยมีส่วนร่วมในระดับค่อนข้างมากในทุกประเด็นย่อย ได้แก่ เกษตรกรมีส่วนร่วมได้รับความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ($\bar{X} = 4.14$) เกษตรกรมีส่วนร่วมได้รับความรู้จากเกษตรกรตำบล นักวิชาการ ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตลอดฤดูกาลเพาะปลูก ($\bar{X} = 3.79$) และเกษตรกรมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกองทุนหมุนเวียน เช่น ได้กู้เงินหรือปัจจัยการผลิต ($\bar{X} = 3.61$) ตามลำดับ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

N = 160

ประเด็นการมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การมีส่วนร่วมรับ ผลประโยชน์ของเกษตรกร ในโครงการศูนย์ส่งเสริม และผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน						3.84	0.97	ค่อนข้างมาก
1. ได้รับความรู้จาก เกษตรกรตำบล นักวิชาการ ในการผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าว ตลอด ฤดูกาลเพาะปลูก	1 (0.60)	15 (9.40)	42 (26.30)	60 (37.50)	42 (26.30)	3.79	0.96	ค่อนข้างมาก
2. ร่วมรับผลประโยชน์ จากกองทุนหมุนเวียน	1 (0.60)	28 (17.50)	49 (30.60)	35 (21.90)	47 (29.40)	3.61	1.10	ค่อนข้างมาก
3. ได้รับความรู้ตาม กระบวนการโรงเรียน เกษตรกร	- (-)	5 (3.10)	35 (21.90)	53 (33.10)	67 (41.90)	4.14	0.87	ค่อนข้างมาก

4.3 การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89$) ทุกประเด็น ได้แก่ ร่วมกระบวนการตรวจสอบ ติดตามการบริหารกองทุนหมุนเวียน ($\bar{X} = 2.98$) ร่วมกับเกษตรกรตำบลนักวิชาการของจังหวัดในการติดตามแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว 200 ไร่ ตั้งแต่เริ่มเพาะปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยวและกระจายพันธุ์ข้าวคุณภาพดีสู่เกษตรกรข้างเคียง และร่วมกับเกษตรกรตำบล และนักวิชาการระดับจังหวัดในการประเมินผลโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน ($\bar{X} = 2.90$ และ 2.79)ตามลำดับ (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

N = 160

ประเด็นการมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การมีส่วนร่วมตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล						2.89	1.07	ปานกลาง
1. ร่วมกับเกษตรกรตำบล นักวิชาการ ในการ ติดตามแปลงผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าว	7 (4.40)	54 (33.80)	64 (40.00)	18 (11.30)	17 (10.60)	2.90	1.02	ปานกลาง
2. ร่วมตรวจสอบ ติดตาม การบริหารกองทุน หมุนเวียน	8 (5.00)	51 (31.90)	58 (36.30)	22 (13.80)	21 (13.10)	2.98	1.09	ปานกลาง
3. ร่วมกับเกษตรกรตำบล และนักวิชาการ ประเมินผลโครงการ ศูนย์ส่งเสริมและผลิต พันธุ์ข้าวชุมชน	10 (6.30)	66 (41.30)	52 (32.50)	11 (6.90)	21 (13.10)	2.79	1.11	ปานกลาง

4.4 สรุปการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าว

ชุมชน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของเกษตรกรแล้ว พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.84$) โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมโครงการ และร่วมตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลโครงการในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$ และ $\bar{X} = 2.89$ ตามลำดับ) ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 สรุปการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

N = 160

ประเด็นการมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม		แปล ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
การมีส่วนร่วมในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน	3.28	1.72	ปานกลาง
1. ร่วมดำเนินกิจกรรม	3.11	0.98	ปานกลาง
2. ร่วมรับผลประโยชน์	3.84	0.97	ค่อนข้างมาก
3. ร่วมตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล	2.89	1.07	ปานกลาง

5. ปัญหาของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

5.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรม

จากการศึกษา พบว่าเกษตรกรร้อยละ 11.90 มีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่จัดทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี รองลงมาร้อยละ 5.60 มีปัญหาการดำเนินกิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (ตารางที่ 4.12)

5.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

จากการศึกษา พบว่าเกษตรกรร้อยละ 9.40 มีปัญหาเรื่องการควบคุมศัตรูพืช รองลงมาร้อยละ 3.10 มีปัญหาการจัดการผลประโยชน์จากกองทุนหมุนเวียน และร้อยละ 2.50 มีปัญหาแหล่งความรู้ที่ได้รับ (ตารางที่ 4.12)

5.3 ปัญหาการมีส่วนร่วมตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี

จากการศึกษา พบว่าเกษตรกรร้อยละ 10.60 มีปัญหาการควบคุมกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว รองลงมาร้อยละ 5.60 มีปัญหาการตรวจสอบการบริหารกองทุนหมุนเวียน และร้อยละ 4.40 มีปัญหาการประเมินผลสำเร็จของโครงการ (ตารางที่ 4.12)

5.4 ปัญหาการดำเนินการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

จากการศึกษา พบว่าเกษตรกรร้อยละ 11.90 มีปัญหาการจัดส่งปัจจัยการผลิตของทางราชการล่าช้า รองลงมา ร้อยละ 8.10 มีปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสานตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร และร้อยละ 7.50 มีปัญหาการคัดเลือกแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ปัญหาของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

N = 160

ประเด็นปัญหา	มีปัญหา	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปัญหาการมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรม		
1. ระยะเวลาที่เหมาะสมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์	2	1.30
2. สถานที่จัดทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์	19	11.90
3. การบริหารกองทุนหมุนเวียนของคณะกรรมการศูนย์ฯ	3	1.90
4. การดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร	9	5.60
ปัญหาการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์		
1. แหล่งความรู้ที่ได้รับ	4	2.50
2. การจัดการผลประโยชน์จากกองทุนหมุนเวียน	5	3.10
3. การควบคุมศัตรูพืช	15	9.40
ปัญหาการมีส่วนร่วมตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล		
1. การควบคุมกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	17	10.60
2. การตรวจสอบการบริหารกองทุนหมุนเวียน	9	5.60
3. การประเมินผลสำเร็จของโครงการ	7	4.40
ปัญหาการดำเนินการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน		
1. การสมัครเข้าเป็นสมาชิกศูนย์ฯ	5	3.10
2. การทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์	4	2.50
3. เมล็ดพันธุ์ข้าวจากศูนย์มีพันธุ์ปน	8	5.00
4. การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร	13	8.10
5. ระยะเวลาการจัดส่งปัจจัยการผลิต	19	11.90
6. การคัดเลือกแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	12	7.50

6. ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

จากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า เกษตรกรประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 35.00) เสนอแนะให้
 ควรมีการชี้แจงรายละเอียดโครงการเพิ่มมากขึ้น รองลงมาร้อยละ 25.60 ควรเพิ่มบทบาทของ
 เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามการบริหารงานโครงการ ร้อยละ 19.40 ควรมีการ
 คัดเลือกแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสมสะดวกต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรม ร้อยละ
 13.70 ควรมีการจัดส่งปัจจัยการผลิตของทางราชการให้ทันต่อฤดูกาลเพาะปลูก และควรเพิ่มความรู้
 ให้กับเกษตรกรในด้านการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชให้มากขึ้น (ตารางที่ 1.13)

ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

N = 160

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ควรมีการชี้แจงรายละเอียดโครงการเพิ่มมากขึ้น	56	35.00
2. ควรเพิ่มบทบาทของเกษตรกรได้มีส่วนร่วมตรวจสอบ ติดตาม การบริหารโครงการมากขึ้น	41	25.60
3. ควรมีการคัดเลือกแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เหมาะสม และ สะดวกต่อการเข้าไปดำเนินกิจกรรม	31	19.40
4. ควรจัดส่งปัจจัยการผลิตของทางราชการให้ทันต่อฤดูกาลเพาะปลูก	22	13.70
5. ควรเพิ่มความรู้ให้กับเกษตรกรในด้านการป้องกันและกำจัด ศัตรูพืชมากขึ้น	22	13.70